

Till Finlands kommuner

Brev
21.9.2015

1/2

ÄRADE KOMMUNALA BESLUTFATTARE

De senaste årens otaliga konflikter runt om i världen har gjort att ett större antal människor än någonsin förr tvingas söka skydd utanför sina hemtrakter. Enligt FN:s flyktingkommissariat UNHCR har antalet människor som tvingats förflytta sig överskridit 60 miljoner för första gången under organisationens historia, och migrationsrörelsen förväntas fortsätta öka. Den största enskilda orsaken till det ökade antal människor på flykt är krisen i Syrien. Dessutom har ett femtontal olika konflikter brutit ut eller flammats upp på nytt runt om i världen de senaste åren. Dessa konflikter driver människorna till att söka skydd både i konflikternas närområden och längre bort.

Även antalet personer som söker skydd i Europa har ökat betydligt. Antalet personer som anländer hit började öka ifjol då sammanlagt cirka 660 000 sökande anlände till EU- och EES-länderna. I år har antalet sökande fortsatt öka särskilt i områdena kring östra Medelhavet och i västra Balkan, och därifrån fortsätter många sökande vidare ut i Europa.

Den ökade mobiliteten i konfliktområdena och i Europa speglar sig även i Finland. Från början av år 2015 har ett rekordstort antal personer som söker internationellt skydd anlänt till Finland, vid mitten av september uppgick antalet till cirka 10 000 personer. De sökande kommer främst från Irak, Somalia, Albanien, Afghanistan och Syrien, bland dessa finns nästan 700 minderåriga som anlänt ensamma. Enligt dagens prognos förväntas cirka 25 000–30 000 sökande anlända till Finland i år. Migrationsverket har anställt mer personal för att hantera det ökade antalet ansökningar och det förväntas att många beviljas uppehållstillstånd i Finland.

Medan de sökande väntar på att deras ansökningar ska behandlas får de mottagnings-tjänster som inkluderar bl.a. inkvartering, mottagnings- eller brukspenning samt nödvändiga social- och hälsovårdstjänster. Undervisning i finska eller svenska och annan verksamhet ordnas även för de sökande. Måltider kan även erbjudas som mottagningstjänster. Eftersom antalet sökande har ökat mycket snabbt är alla befintliga förläggningar fulla och Migrationsverket grundar hela tiden nya förläggningar runt om i Finland. Staten ersätter de kostnader som mottagningen orsakar. Dessutom bör kommunerna förbereda sig på att erbjuda de asylsökande barnen för- och grundundervisning.

Efter att de sökande beviljats uppehållstillstånd flyttar de in i en kommun som invånare och de integrationsstödande tjänsterna inleds. Barnen och ungdomarna fortsätter skolgången som de påbörjat redan på förläggningen och för de vuxna invandrarna görs en kartläggning och integrationsplan upp på arbets- och näringsbyrån och/eller hos kommunen. I planen kommer man överens om språkstudier och andra integrationskurser samt stödåtgärder för sysselsättningen. Eftersom den största migrationen riktar sig mot huvudstadsregionen har särskilt de som flyttat till Helsingfors, Esbo och Vanda i varierande utsträckning tvingats vänta på att få börja integrationsutbildningen.

Invandrarna behöver även kommunala grundtjänster som stöd för sin integration och sin vardag, och då de flyttar till kommunen behöver de särskilt hjälp med att hitta bostad och sociala- och hälsovårdstjänster. I dagsläget kontaktar även många organisationer och

andra frivilliga kommunen för att hjälpa de som anländer, och medborgarsamhället har en viktig roll som stöd i mottagandet.

Efter att asylprocessen avslutas är det viktigt att smidigt och utan dröjsmål förbereda en kommunplats för dem som beviljats uppehållstillstånd. Arbets- och näringsministeriet ansvarar tillsammans med NTM-centralerna för att anvisa de som beviljats internationellt skydd till kommunerna. Målet är att inflyttningen i kommunerna ska se behärskat och basera sig på frivilliga mottagningsavtal som på förhand görs upp med kommunerna. I dagsläget ingår NTM-centralerna årligen avtal om cirka 1 300 kommunplatser och dessutom flyttar personer självständigt från förläggningarna till kommunerna efter att de beviljats uppehållstillstånd. Detta utgör majoriteten som fått uppehållstillstånd flyttar till en kommun.

I och med det ökade antalet asylsökande är det klart att det år 2016 kommer att behövas många gånger fler kommunplatser än idag, uppskattningsvis för minst 10 000 personer. Vid sidan av de asylsökande som anländer till Finland behöver även de årliga kvotflyktingarna en kommunplats. I dag är behovet för de som kommer via kvoterna cirka 800 kommunplatser. Det vore bra om kommunerna redan nu kunde börja förbereda sig på det ökade antalet kommunplatser som behövs och börja förbereda mottagningen, även för minderåriga som anländer ensamma och som behöver inkvartering på familjegrupp och annat stöd. Ett medel i planeringen av integrationen är ett integrationsprogram som enligt integrationslagen görs upp av kommunen eller som ett samarbete mellan flera kommuner.

Staten stöder finansiellt de kommuner som ingår avtal med NTM-centralerna i mottagningen av personerna som beviljats skydd. Staten betalar till kommunerna en beräknad ersättning på 6 845 €/år för personer under sju år och 2 300 €/år för personer över sju år i 3-4 års tid. Dessutom ersätts kommunerna de verkliga kostnaderna för social- och hälsovårdens specialkostnader, tolknings- och översättningstjänster och kostnader för utkomststödet. Utöver den lagstadgade kommunersättningen betalas år 2015 en specialersättning för personer som fått kommunplats. Ersättningen är 1 428 euro för personer under sju år och 700 euro för personer över sju år. Dessutom betalas en bonuspeng på 20 000 euro ut till kommuner som ingår avtal om att ta emot en grupp på minst 20 personer för första gången eller efter ett uppehåll på fyra år. Invandrarna beaktas även i statsandelssystemet som förhöjda koefficienter då statsandelarna bestäms. Dessutom bör kommunerna förbereda sig på att det även kan krävas annan kommunal finansiering för integrationsarbetet.

I informationspaketet som finns som bilaga till det här brevet finns det mer information om hur de asylsökande tas emot samt om inflyttandet i kommunerna efter beslutet om uppehållstillstånd. Det är viktigt att staten och kommunerna samt organisationerna och det övriga medborgarsamhället tillsammans deltar i mottagandet av flyktingarna och skapar förutsättningar för en god integration. Regeringen har under sina förhandlingar den 11 september 2015 godkänt de invandrapolitiska åtgärderna för att svara på det ökade antalet sökande.

Päivi Nerg
Kanslichef
Inrikesministeriet

Erkki Virtanen
Kanslichef
Arbets- och näringsministeriet

Timo Kietäväinen
Vice VD
Finlands Kommunförbund